

- METODY AKTYWIZUJĄCE -

poznane podczas kursów

Irlandia

1. Metoda aktywizująca: „Healthy Breakfast Menu” (Zdrowe śniadanie).

Jest to metoda oparta na współpracy uczniów w małych grupach, której istotą jest wspólne rozwiązywanie zadania komunikacyjnego w języku obcym. Polega na tym, że uczniowie, pracując zespołowo, tworzą konkretny produkt – w tym przypadku menu zdrowego śniadania w języku angielskim.

Metoda ta angażuje uczniów w sposób aktywny, ponieważ wymaga od nich nie tylko znajomości słownictwa, ale także jego praktycznego zastosowania w komunikacji. Uczniowie muszą wspólnie podejmować decyzje, dyskutować, uzasadniać swoje wybory oraz negocjować treść końcowego efektu pracy. Dzięki temu język angielski staje się narzędziem działania, a nie tylko celem samym w sobie.

Tworzenie menu zdrowego śniadania dodatkowo wprowadza element realnego kontekstu życia codziennego, co zwiększa motywację do nauki. Zadanie ma charakter kreatywny – uczniowie projektują własne propozycje posiłków, opisują je i dbają o ich „zdrowy” charakter, co sprzyja rozwijaniu nie tylko kompetencji językowych, ale także świadomości prozdrowotnej.

W trakcie pracy w grupach uczniowie rozwijają:

- umiejętność komunikacji w języku angielskim
- kompetencje społeczne (współpraca, podział ról, odpowiedzialność)
- kreatywność i samodzielność

- umiejętność prezentowania efektów swojej pracy

Rola nauczyciela w tej metodzie polega głównie na organizowaniu pracy, monitorowaniu oraz wspieraniu uczniów. Nauczyciel może także pełnić funkcję obserwatora i udzielać informacji zwrotnej po zakończeniu zadania.

Metoda ta szczególnie dobrze sprawdza się w nauczaniu języków obcych, ponieważ stwarza naturalne sytuacje komunikacyjne i zachęca uczniów do aktywnego używania języka w praktyce.

2. Aktywizująca metoda dydaktyczna: gra terenowa (scavenger hunt / quest edukacyjny)

Gra terenowa to metoda aktywizująca, którą poznaliśmy podczas wyjazdu w ramach programu Erasmus+ dla nauczycieli. Polega ona na zaangażowaniu uczniów w wykonywanie zadań rozmieszczonych w różnych punktach określonej przestrzeni (np. szkoły, miasta, muzeum czy terenu na świeżym powietrzu). Uczniowie pracują w kilkuosobowych zespołach i otrzymują listę zadań lub obiektów do odnalezienia w wyznaczonym czasie.

Zadania mogą mieć różnorodny charakter – od odnajdywania konkretnych przedmiotów (np. instrumentów, elementów architektury), przez wykonywanie zdjęć, aż po krótkie interakcje czy odpowiedzi na pytania związane z tematem zajęć. Kluczowym

elementem jest samodzielne działanie uczniów, współpraca w grupie oraz element rywalizacji, który dodatkowo zwiększa motywację.

Metoda ta rozwija wiele kompetencji uczniów, w szczególności:

- umiejętność pracy zespołowej i komunikacji,
- spostrzegawczość i orientację w przestrzeni,
- kreatywność oraz inicjatywę,
- selekcję i analizę informacji,
- odpowiedzialność za realizację wspólnego zadania.

Dzięki elementom grywalizacji proces uczenia się staje się bardziej angażujący i atrakcyjny, a zdobywana wiedza – trwalsza, ponieważ oparta na doświadczeniu i działaniu.

Gra terenowa może być z powodzeniem stosowana na różnych etapach edukacyjnych oraz w wielu przedmiotach – zarówno jako forma powtórzenia materiału, wprowadzenia nowego tematu, jak i element zajęć terenowych czy projektowych. To uniwersalne i elastyczne narzędzie, które pozwala nauczycielowi łączyć naukę z aktywnością ruchową i dobrą zabawą.

3. Metoda „chodzącej galerii” (gallery walk).

Metoda „chodzącej galerii” (gallery walk) to aktywizująca strategia dydaktyczna, polegająca na samodzielnym odkrywaniu i analizowaniu treści przez uczniów w przestrzeni edukacyjnej. Nauczyciel przygotowuje różnorodne materiały – przedmioty, ilustracje, opisy lub postacie – rozmieszczone w różnych punktach sali lub, jak w naszym przypadku, w przestrzeni muzealnej. Uczniowie, pracując indywidualnie lub w grupach, przemieszczają się między

stanowiskami, wykonując zadania polegające na odnajdywaniu wskazanych elementów, ich opisie, analizie oraz porównywaniu.

Podczas wyjazdu w ramach programu Erasmus+ mieliśmy okazję zastosować tę metodę w praktyce w Narodowym Muzeum Archeologicznym. Każda grupa otrzymała kartę pracy zawierającą zdjęcia oraz opisy eksponatów, które należało odnaleźć i scharakteryzować. Taka forma pracy sprzyjała zaangażowaniu uczestników, rozwijała umiejętność współpracy, spostrzegawczość oraz selekcję najważniejszych informacji. Jednocześnie umożliwiła efektywniejsze zapamiętywanie treści poprzez bezpośrednie doświadczenie i aktywne działanie.

Metoda „chodzącej galerii” stanowi wartościowe narzędzie dydaktyczne, które łączy naukę z ruchem i interakcją, czyniąc proces edukacyjny bardziej atrakcyjnym i efektywnym.

Malta

1. "Thought tunnel" (lub "tunel myśli")

To technika dramatyczna, znana także jako "Conscience Alley" (tunel sumienia) lub "Decision Alley" (tunel decyzji), używana w edukacji, szczególnie przy pracy z dziećmi. Polega na tym, że postać (lub grupa osób wcielająca się w postać) przechodzi "tunel" utworzony przez innych uczestników, którzy w postaci komentarzy lub porad wpływają na decyzję postaci. Często grupa jest dzielona na dwa zespoły. Jeden zespół przedstawia argumenty „za” daną tezę a drugi „przeciw”.

2. Dictogloss

To metoda nauczania, w której uczniowie słuchają tekstu z reguły czytanego przez nauczyciela lub oglądają krótki filmik, robią notatki, a następnie w grupach rekonstruują tekst, koncentrując się na jego strukturze i słownictwie. Jest to rodzaj wspieranego dyktanda, które pomaga rozwijać umiejętności słuchania, pisanie, mówienia i korzystania z języka.

3. Scaffolding (rusztowanie dydaktyczne)

to metoda wspierania ucznia w taki sposób, aby mógł wykonać zadanie, które samodzielnie byłoby dla niego zbyt trudne. W kontekście CLIL oznacza to jednocześnie wspieranie zrozumienia treści przedmiotowych i języka obcego.

Na czym polega scaffolding?

Nauczyciel:

- upraszcza materiał bez „zubożania” treści,
- daje wskazówki, modele i narzędzia,
- stopniowo wycofuje pomoc, gdy uczeń staje się bardziej samodzielny.

To trochę jak budowanie rusztowania przy budynku — na początku jest niezbędne, ale później znika.

Główne cechy metody

- Stopniowanie trudności – od łatwego do trudniejszego
- Wsparcie językowe i wizualne – słownictwo, obrazki, schematy
- Aktywne zaangażowanie ucznia
- Indywidualizacja – dostosowanie do poziomu ucznia
- Wycofywanie pomocy (fading)

Barcelona

1. Metoda aktywizacyjna: lepienie z gliny

Jest to metoda aktywizująca o charakterze manualno-twórczym, polegająca na wykonywaniu prac plastycznych z wykorzystaniem gliny jako podstawowego materiału. Jej istotą jest uczenie się poprzez działanie – uczniowie zdobywają wiedzę i rozwijają umiejętności w trakcie samodzielnego tworzenia form przestrzennych.

Lepienie z gliny angażuje uczniów na wielu poziomach: sensorycznym, emocjonalnym i poznawczym. Kontakt z materiałem pozwala na doświadczanie poprzez dotyk, eksperymentowanie z formą, fakturą i kształtem, a także rozwijanie wyobraźni przestrzennej. Uczniowie mają możliwość swobodnego wyrażania swoich pomysłów, co sprzyja kreatywności i indywidualizacji pracy.

Metoda ta może być wykorzystywana zarówno w edukacji artystycznej, jak i w innych obszarach – np. do ilustrowania treści z różnych przedmiotów (tworzenie modeli, postaci, przedmiotów związanych z omawianym tematem). Dzięki temu nauka staje się bardziej angażująca i praktyczna.

Podczas pracy z gliną uczniowie:

- rozwijają zdolności manualne i koordynację ruchową
- uczą się cierpliwości i dokładności
- doskonałą umiejętność planowania i realizacji własnych pomysłów
- wyrażają emocje i rozwijają ekspresję twórczą

Ważnym elementem tej metody jest również proces, a nie tylko efekt końcowy – liczy się eksperymentowanie, próbowanie różnych rozwiązań i uczenie się na własnych doświadczeniach.

Rola nauczyciela polega na stworzeniu bezpiecznych warunków do pracy, inspirowaniu oraz wspieraniu uczniów, a nie narzucaniu gotowych rozwiązań. Nauczyciel może proponować temat lub problem do rozwiązania, ale pozostawia uczniom dużą swobodę interpretacji.

Metoda lepienia z gliny sprzyja także wyciszeniu i koncentracji, dlatego często wykorzystywana jest jako forma pracy relaksacyjnej, integracyjnej oraz wspierającej rozwój emocjonalny uczniów.

2. Metoda storytelling przedmiotowy.

Uczestnicy zajęć mają za zadanie przynieść kilka (np. 3) przedmiotów znalezionych w drodze na kurs – mogą to być rzeczy przypadkowe, np. kamyk, bilet, liść, klucz, kapsel, piórko itp.

Następnie te przedmioty stają się punktem wyjścia do pracy twórczej i narracyjnej.

Przebieg zajęć:

1. Zbieranie przedmiotów

Każdy uczestnik przynosi 3 rzeczy znalezione w drodze.

2. Prezentacja przedmiotów

Uczestnicy pokazują je grupie i krótko opisują, gdzie je znaleźli.

3. Tworzenie historii

Na podstawie swoich przedmiotów (lub wspólnie – z cudzych) uczestnicy wymyślają:

- krótkie opowieści,
- skojarzenia,
- historie łączące różne rzeczy w jedną narrację.

4. Wspólna praca twórcza

Grupa może tworzyć:

- jedną wspólną historię,
- mini-etiudy,
- kolaż opowieści,
- mapę narracyjną.

5. Prezentacja efektów

Na koniec historie są opowiadane lub odgrywane.

Co rozwija ta metoda?

- kreatywność i wyobraźnię,
- umiejętność opowiadania historii,
- integrację grupy,
- uważność (bo trzeba „zauważyć” rzeczy po drodze),
- skojarzenia i myślenie symboliczne,
- komunikację i współpracę.

Dlaczego działa?

Bo zwykle, codzienne przedmioty stają się pretekstem do znaczeń i narracji – uczestnicy uczą się, że nawet przypadkowa rzecz może „nieść historię”.

Jeśli chcesz, mogę też nazwać tę metodę bardziej „oficjalnie” do scenariusza zajęć albo rozpisać ją w formie konspektu.

3. Metoda aktywizacyjna oparta na łączeniu pracy wizualnej i narracyjnej. Metoda kolażu narracyjnego.

Uczestnicy dostają gazety, czasopisma lub wydrukowane materiały, z których wycinają:

- zdjęcia,
- nagłówki,
- pojedyncze słowa,
- fragmenty tekstów,
- symbole i ilustracje.

Z tych elementów tworzą:

1. kolaż (obraz) – układają wycinki w nową kompozycję wizualną,
2. historyjkę (tekst lub opowieść) – budują narrację inspirowaną powstałym obrazem albo odwrotnie: obraz powstaje na bazie wymyślonej historii.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie tematu (opcjonalnie)

Prowadzący może dać temat przewodni, np. „miasto przyszłości”, „emocje”, „podróż”, albo zostawić pełną swobodę.

2. Przegląd i wybór materiałów

Uczestnicy przeglądają gazety i wybierają interesujące fragmenty.

3. Tworzenie kolażu

Układają wycinki w nową, spójną (lub celowo abstrakcyjną) kompozycję.

4. Budowanie historii

Na podstawie kolażu:

- wymyślają narrację,
- opisują scenę, sytuację lub bohaterów,
- mogą też wymieniać się historiami w grupie.

5. Prezentacja i interpretacja

Uczestnicy pokazują swoje prace i opowiadają o znaczeniach, które się pojawiły.

Co rozwija ta metoda?

- kreatywność wizualną i narracyjną,
- myślenie symboliczne i metaforyczne,
- umiejętność łączenia różnych bodźców w całość,

- ekspresję emocji i skojarzeń,
- integrację grupy,
- swobodę twórczą bez „dobrych i złych odpowiedzi”.